

Informacja o Dolinie Rospudy

1. Wyjątkowość Doliny Rospudy

Torfowiska niskie występowały niegdyś powszechnie w dolinach rzek europejskich. Wraz z rozwojem rolnictwa były systematycznie osuszane i przekształcane w łąki. **Torfowisko w dolinie rzeki Rospudy jest według ekspertów międzynarodowych najlepiej zachowanym w Europie lub wręcz ostatnim pierwotnym torfowiskiem tego rodzaju i tej wielkości na kontynencie. Krajobraz doliny nie zmienił się od tysiącleci.** Występują tu rzadkie gatunki roślin i zwierząt, objęte ochroną nie tylko w Polsce, lecz także w całej Unii Europejskiej. Trwanie tego ekosystemu zależy od utrzymania naturalnego przepływu wód gruntowych w NIEZMIENIONEJ formie. Obszary tego typu są w UE zaliczane do siedlisk przyrodniczych o charakterze priorytetowym, objętych programami ochrony jako najważniejsze dla kontynentu europejskiego (Dyrektywa 92/43/EEC, 2003; zał. 1).

2. Skutki ingerencji

Żaden znawca mokradeł nie może uczciwie powiedzieć, jakie będą dokładnie przyrodnicze skutki ingerencji technicznej w dolinie Rospudy. Skutki te są bowiem nieprzewidywalne z powodu wyjątkowej wrażliwości ekologicznej tego rodzaju ekosystemów i ich złożoności. Jednak żaden ekspert nie może również udowodnić, że skutki te będą niewielkie. **Można natomiast powiedzieć z całą pewnością, że ryzyko znaczących zmian ekologicznych w dolinie Rospudy na skutek przebiccia doliny palami estakady jest bardzo wysokie** (informacja ustna doc. dr hab. W. Dembek – IMUZ oraz zał. 2).

3. Nieodwracalność zmian

Torfowiska takie jak to w dolinie Rospudy tworzą się co najmniej kilka tysięcy lat. **Jakiegokolwiek zmiany, które wystąpią w dolinie na skutek budowy, będą miały charakter NIEODWRACALNY.** Po przesuszeniu torfu trwale zmniejsza się jego przepuszczalność wodna oraz uwalniają się substancje zmieniające środowisko. Strat tych nie wynagrodzi żadna kompensacja. Doświadczenia innych państw wskazują, że próby przywracania naturalności takich obszarów są skazane na niepowodzenie lub prowadzą do efektów połowicznych (zał. 2).

4. Konsekwencje unijne

Możliwość nieodwracalnej utraty zasobów przyrodniczo-krajobrazowych doliny Rospudy naraża nas na konsekwencje ze strony Unii Europejskiej z uwagi na naruszanie siedlisk objętych europejskimi programami ochronnymi.

5. Alternatywny przebieg trasy

Budowa obwodnicy Augustowa jest konieczna. Nikt nie podważa potrzeby istnienia tej drogi. Pragniemy jedynie podkreślić zagrożenia dla zasobów przyrodniczych i wskazać potrzebę zmiany ustalonego przebiegu trasy. Zgoda decydentów na alternatywny wariant, omijający torfowisko Rospudy, pozwoliłaby na zachowanie tego bezcennego ekosystemu i umożliwiła pozyskanie na budowę środków Unii Europejskiej. **Przecięcie torfowiska estakadą spowoduje, że my wszyscy na zawsze stracimy miejsce, w którym możemy zobaczyć, jak wyglądała dziewicza przyroda tej części Europy.**

Dr Kalina Burnat, Instytut Biologii Doświadczalnej PAN

Dr Wiktor Kotowski, Instytut Melioracji i Użytków Zielonych

Dr Marcin Brzeziński, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski

Załączniki:

Zał. 1. Odezwa Międzynarodowego Stowarzyszenia Torfowego (IPS) i Stowarzyszenia na Rzecz Ekologicznej Renaturyzacji (SER), wzywająca do ochrony torfowisk doliny Rospudy (angielski oryginał i tłumaczenie)

Zał. 2. Opinia prof. R. van Diggelen (specjalista w zakresie ochrony i renaturyzacji mokradeł, do opinii załączona nota biograficzna) na temat skutków budowy trasy Via Baltica przez dolinę Rospudy (angielski oryginał i tłumaczenie)

Zał. 3. Krótka wymiana korespondencji pomiędzy prof. van Diggelen a dr Kaliną Burnat, sygnatariuszką załączonych listów